

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.411.007.01.2017

I/17/006

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	I/17/006 – Realizacja ustawy o pomocy społecznej w zakresie funkcjonowania domów pomocy społecznej przez wybrane powiaty województwa lubelskiego
<i>Okres objęty kontrolą</i>	Lata 2015-2017
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
<i>Kontroler</i>	Marek Raczkowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/171/2017 z dnia 21 listopada 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie, 22-300 Krasnymstaw, ul. Sobieskiego 3 (dalej: PCPR)
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Waldemar Fedorowicz, Dyrektor PCPR ¹ (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

Działania Powiatu Krasnostawskiego (dalej: Powiat) w zakresie utrzymania infrastruktury domów pomocy społecznej (dalej: dps, placówka lub dom) oraz zapewnienia w nich wymaganego standardu usług były uwzględniane w powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych oraz ocenach zasobów pomocy społecznej. Z dokumentów tych wynikało, że Powiat był samowystarczalny w zakresie funkcjonujących dps i w pełni zabezpieczał potrzeby mieszkańców z jego terenu, zarówno pod względem liczby miejsc, jak i pod względem różnorodności typów tego rodzaju placówek. Środki finansowe przeznaczone przez Powiat na utrzymanie dps gwarantowały wymagany standard usług, a PCPR przekazywało je do domów zgodnie z planem wydatków, w wielkościach i terminach zapewniających realizację bieżących zadań. Środki finansowe, w tym dotacje z budżetu państwa, wykorzystane zostały zgodnie z przeznaczeniem. Decyzje o umieszczeniu w dps wydawano wobec osób uprawnionych, wymienionych w art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej³.

W ramach nadzoru, o którym mowa w art. 112 ust. 6 u.p.s., PCPR w 2016 r. przeprowadził kontrole we wszystkich dps. Kontrole te wykazały, że placówki funkcjonują poprawnie, szczególnie w zakresie zabezpieczenia potrzeb socjalno-bytowych ich mieszkańców. Do PCPR nie wpłynęły skargi dotyczące działalności dps. W ocenie NIK, działania nadzorcze nie były jednak wystarczające. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w placówkach, ustalony, stosownie do art. 60 ust. 2 pkt 2 u.p.s., przez Starostę Krasnostawskiego na podstawie niezwyfikowanych przez PCPR wniosków dps, został zawyżony w 2015 r. o 11,55 zł w DPS w Krasnymstawie i o 70,43 zł w DPS w Bończy, a w 2016 r. o 23,71 zł w DPS w Bończy.

¹ Zatrudniony na stanowisku Dyrektora PCPR od 1 maja 2011 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, ze zm., dalej: u.p.s.).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania podejmowane przez powiat w zakresie utrzymania i rozwoju infrastruktury dps oraz zapewnienia w nich wymaganego standardu usług

Opis stanu faktycznego

1.1. Na terenie Powiatu funkcjonowały trzy dps, jako jego samodzielne jednostki budżetowe:

- DPS w Krasnymstawie, z filiami w Stężycy Nadwieprzańskiej, Ostrowie Krupskim i Bzowcu, o liczbie miejsc 295, przeznaczony dla: osób przewlekle somatycznie chorych; dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie; dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie; osób przewlekle psychicznie chorych⁴,
- DPS w Bończy oraz Surhowie, o liczbie miejsc odpowiednio 90 i 80, przeznaczone dla osób przewlekle psychicznie chorych.

Ponadto na terenie Powiatu funkcjonował DPS w Żuławie (przeznaczony dla 70 osób), o nazwie własnej: Zakład Opiekuńczo-Rehabilitacyjny dla Niewidomych Kobiet w Żuławie. Organem założycielskim i prowadzącym tę placówkę było Towarzystwo Opieki Nad Ociemniałymi w Laskach.

(dowód: akta kontroli str. 5-23)

1.2. W PCPR nie ustalono w formie pisemnej wewnętrznych zasad i kryteriów regulujących kierowanie i umieszczanie osób w dps, w tym w przypadku braku wolnych miejsc. Dyrektor PCPR wyjaśnił, że *zasady kierowania i umieszczania osób do domów pomocy społecznej szczegółowo są określone w ustawie o pomocy społecznej. Kwalifikowanie i wydawanie decyzji o skierowaniu osoby do domu pomocy społecznej odbywa się na poziomie gminy. Natomiast decyzja o umieszczeniu podejmowana jest na poziomie powiatu.* Dyrektor wyjaśnił również, że *w ostatnich latach występują niedobory osób kierowanych do domów pomocy społecznej. Działania domów oraz powiatowego centrum skierowane są na pozyskiwanie osób do domów pomocy społecznej celem pełnego wykorzystania posiadanych ilości miejsc. Niemniej jednak zdarzają się przypadki przejściowe braku wolnych miejsc i wtedy osoby są umieszczane na liście osób oczekujących i są umieszczane w domach w pierwszej kolejności z chwilą powstania wolnego miejsca według daty umieszczenia na liście oczekujących.* Umieszczenie osoby w dps poza kolejnością – według złożonego wyjaśnienia - może nastąpić w szczególnej sytuacji, na podstawie decyzji Dyrektora PCPR.

(dowód: akta kontroli str. 324-335)

1.3. Analiza dokumentacji dotyczącej 15 osób skierowanych do dps w latach 2015-2017 wykazała, że decyzje o umieszczeniu w tych placówkach wydane zostały wobec osób uprawnionych, wymienionych w art. 54 u.p.s., na podstawie decyzji o skierowaniu do dps, wydanych przez organ gminy właściwy dla danej osoby. Decyzje o umieszczeniu w dps wydane zostały po przedłożeniu wszystkich wymaganych dokumentów, o których mowa w § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej⁵, w trybie decyzji administracyjnej, z zachowaniem przepisów ustawy

⁴ Budynek główny przy ulicy Kwiatowej w Krasnymstawie był przeznaczony dla 175 osób (dorosłych, dzieci i młodzieży) niepełnosprawnych intelektualnie, natomiast filie w: Bzowcu - dla 55 osób przewlekle psychicznie chorych; Ostrowie Krupskim - dla 35 osób przewlekle somatycznie chorych; Stężycy Nadwieprzańskiej - dla 30 osób przewlekle somatycznie chorych. DPS w Krasnymstawie zabezpiecza potrzeby ww. filii w zakresie obsługi administracyjno-gospodarczej, przygotowania posiłków oraz usług pralniczych.

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 734.

z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶, w tym terminów, określonych w art. 35 tej ustawy. We wszystkich badanych sprawach wydano pozytywne decyzje o umieszczeniu w placówkach, a osoby, wobec których wydano decyzje, nie były umieszczone na liście oczekujących na miejsce w domu.

Oplaty za pobyt w dps w analizowanych 15 sprawach ustalane były, stosownie do przepisów art. 59 ust. 1 u.p.s. przez organ gminy właściwy dla danej osoby. Oplaty były równe wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca – ustalonego przez Starostę i ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego. Wysokość opłaty za pobyt w domu, wnoszonej przez mieszkańca, zgodnie z art. 61 ust. 2 pkt 1 u.p.s., nie była wyższa niż 70% jego dochodu.

(dowód: akta kontroli str. 234, 324-328)

1.4. W badanym okresie obowiązywała „Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu krasnostawskiego” na lata 2011–2015 oraz 2016–2020, przyjęta odpowiednio uchwałami Rady Powiatu z 29 marca 2011 r. oraz 18 lutego 2016 r. W ww. dokumentach określono, że Powiat jest samowystarczalny w zakresie funkcjonujących dps i w pełni zabezpiecza potrzeby zarówno pod względem liczby miejsc, jak i pod względem różnorodności typów tego rodzaju placówek – w dps przebywają zarówno osoby przewlekle psychicznie chore, jak i osoby przewlekle somatycznie chore, bądź osoby dorosłe, dzieci i młodzież niepełnosprawne intelektualnie. Odnotowano również, że następuje systematyczny wzrost liczby osób starszych, co będzie wymagało dostosowania usług społecznych do potrzeb tej grupy społeczeństwa. Przewidywany system wspierania osób starszych zakładał rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz zwiększenie dostępności do usług placówek leczniczych, w tym specjalistycznych, informacji i poradnictwa, kultury, wypoczynku. Do mocnych stron i szans Powiatu w zakresie organizacji pomocy dla ludzi starszych zaliczono: dobrą dostępność dps o odpowiednim standardzie usług, odpowiedni dostęp do małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu), zwiększający się udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych, funkcjonowanie organizacji pozarządowych działających na rzecz tej grupy społecznej, podanie do publicznej wiadomości informacji o dostępnych formach pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 24-50)

1.5. Dyrektor PCPR, zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 112 ust. 12 u.p.s., składał Radzie Powiatu coroczne sprawozdania z działalności PCPR oraz przedstawiał wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej. W sprawozdaniu za 2016 r., w części poświęconej pomocy instytucjonalnej, odniesiono się do funkcjonujących na terenie powiatu dps, przedstawiając dane w zakresie: liczby miejsc, liczby mieszkańców, wydatków finansowych tych placówek, uzyskanych dochodów, średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańców. Zaznaczono, że wszystkie domy posiadały zezwolenia Wojewody Lubelskiego na ich prowadzenie na czas nieokreślony, w związku ze spełnieniem ustawowych standardów. W sprawozdaniu tym opisano realizację zadań określonych w wykazie potrzeb dla dps, przyjętych do wykonania w 2016 r., a także wykazano potrzeby na 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 5-23, 51-64)

1.6. Uchwałami Rady Powiatu przyjęta została ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 r. i 2016 r., opracowana zgodnie z zasadami określonymi w art. 16a ust. 1-3 u.p.s. W dokumentach tych wskazywano na zaspokojenie potrzeb w zakresie posiadanych dps i liczby miejsc dostępnych w tych placówkach. Ocena zasobów

---

⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 1257.

pomocy społecznej w zakresie bazy dps była spójna z Powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych.

(dowód: akta kontroli str. 65-79)

1.7. W okresie objętym kontrolą liczba miejsc w dps prowadzonych przez Powiat wynosiła 465, a liczba osób w nich przebywających⁷: w 2015 r. – 467 (100,4%), w 2016 r. – 459 (98,7%), w 2017 r. – 464 (99,8%). W tym:

- DPS w Krasnymstawie dysponował 295 miejscami, a w latach 2015-2017 przebywało w nim odpowiednio: 295, 291 i 292 mieszkańców;
- DPS w Bończy dysponował 90 miejscami, a w kontrolowanym okresie przebywało w nim odpowiednio: 91, 87 oraz 90 mieszkańców;
- DPS w Surhowie dysponował 80 miejscami, a w latach 2015-2016 przebywało w nim 81, zaś w 2017 r. - 82 mieszkańców.

Dyrektor PCPR wyjaśnił, że *przekraczanie okresowo w niektórych domach liczby miejsc statutowych nie powoduje obniżenia jakości sprawowanej opieki, gdyż zawsze są osoby przebywające poza domem pomocy społecznej (przebywają na przepustce, czy w szpitalu). Natomiast umieszczenie ponad ilości miejsc wynika najczęściej z sytuacji samych zainteresowanych (szczególnie w okresie jesienno-zimowym).*

NIK zauważyła, że w kontrolowanym okresie, Dyrektor PCPR działający z upoważnienia Starosty Krasnostawskiego wydawał decyzje o umieszczeniu osób w DPS, pomimo, iż powodowało to okresowe przekroczenia liczby miejsc określonych w decyzji Wojewody Lubelskiego. Kontrola NIK prowadzona równolegle w domach nie stwierdziła jednak, aby przekroczenia te miały negatywny wpływ na standard usług świadczonych przez DPS. Uwzględnione zostały również wyjaśnienia złożone na tą okoliczność, iż sytuacje takie miały miejsce w szczególnie uzasadnionych i wyjątkowych przypadkach.

W okresie objętym kontrolą wystąpił jeden przypadek oczekiwania na umieszczenie w placówce. Dotyczyło to DPS w Krasnymstawie, w którym w 2015 r. osobę niepełnosprawną intelektualnie, ze względu brak wolnego miejsca, wpisano na listę osób oczekujących. Dyrektor PCPR poinformował o tym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krasnymstawie (pismem z 27 kwietnia 2015 r.), podając jednocześnie, że przewidywany czas oczekiwania na umieszczenie w DPS wynosi około sześciu miesięcy. Osoba ta została umieszczona w DPS w styczniu 2016 r., a okres oczekiwania na miejsce wyniósł około dziewięciu miesięcy.

(dowód: akta kontroli str. 319-323, 329-335)

1.8. W okresie objętym kontrolą szkolenia pracowników realizowane były przez kierownictwo dps, po konsultacjach z pracownikami merytorycznymi PCPR. Uzgadniano tematykę, sposób prowadzenia szkoleń oraz grupy szkolonych pracowników. Szkolenia prowadzone były przez pracowników własnych jak i firmy zewnętrzne, zarówno w obrębie placówek jak też w siedzibach firm szkolących.

Stwierdzono, że pracownicy wybranego do szczegółowej analizy DPS w Surhowie uczestniczyli w badanym okresie w 34 szkoleniach (w większości bezpłatnych), w tym m.in. z zakresu: zasad bezpiecznego kontaktu z osobą z zaburzeniami psychicznymi; technik postępowania oraz stylu negocjacji z klientem trudnym, agresywnym oraz roszczeniowym; poprawy jakości życia ludzi zakażonych HIV i chorych na AIDS oraz procedur zabezpieczających dla różnych grup zawodowych narażonych na zakażenia; profesjonalnej pomocy; przeciwdziałania przemocy wobec dzieci i seniorów w rodzinie i instytucji; mechanizmu prewencji; kwestii

---

⁷ Według stanu na koniec danego roku.

problematycznych dotyczących mieszkańców dps; komunikacji interpersonalnej w relacji pracownik – mieszkaniec, jako warunku skutecznej terapii i opieki; procesu adaptacji mieszkańca i innych sytuacji wymagających wzmożonej aktywności zespołu terapeutyczno-opiekuńczego; pierwszej pomocy przedmedycznej; bhp (rodzaje gaśnic i ich użycie); stresu i wypalenia zawodowego – jak radzić sobie z problemami zawodowymi.

W szkoleniach uczestniczyło od dwóch do 30 pracowników DPS w Surhowie. Najwięcej osób uczestniczyło w szkoleniach z zakresu: profesjonalnej pomocy (16); stresu i wypalenia zawodowego (30); komunikacji interpersonalnej w relacji pracownik – mieszkaniec (30); procesu adaptacji mieszkańca i innych sytuacji wymagających wzmożonej aktywności zespołu terapeutyczno-opiekuńczego (30); pierwszej pomocy przedmedycznej (20); bhp (21).

(dowód: akta kontroli str. 285-294, 331-335)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁸ działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

2. Prawdliwość wykorzystania środków finansowych na prowadzenie dps, w tym dotacji otrzymanych z budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

2.1. Źródłami finansowania działalności dps były opłaty wnoszone przez mieszkańców, wpłaty gmin za pobyt osób skierowanych do dps oraz dotacja celowa z budżetu państwa na dofinansowanie pobytu w tych placówkach osób skierowanych przed 1 stycznia 2004 r. W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 30 września 2017 r. wydatki na utrzymanie dps prowadzonych przez Powiat wyniosły 42 698,3 tys. zł i w 39% sfinansowane były z dotacji celowej z budżetu państwa (16 661,1 tys. zł) oraz w 61% z uzyskanych przez dps dochodów (26 037,2 tys. zł), w tym odpłatności mieszkańców placówek i wpłat gmin, przekazanych na rachunek bankowy budżetu Powiatu.

W poddanych analizie pełnych latach (2015 r. i 2016 r.) do Powiatu wpłynęły środki z obu ww. tytułów w łącznej wysokości odpowiednio 15 605,6 tys. zł oraz 16 098,0 tys. zł, z których do dps przekazano 15 272,0 tys. zł oraz 15 811,6 tys. zł, zgodnie z wielkościami ujętymi w planach finansowych tych placówek. Kwoty te przekazywano do dps w kilku ratach miesięcznych, nie określając źródła ich pochodzenia (dotacja, dochody dps).

(dowód: akta kontroli str. 80-178, 214-231)

2.2. PCPR, zgodnie z pismem Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie (dalej: LUW) z 14 maja 2004 r., rzetelnie sporządzał i terminowo przekazywał do LUW⁹ miesięczne informacje o mieszkańcach dps i dochodach uzyskiwanych z odpłatności za pobyt w określonej placówce. Ww. informacje były podstawą do przyznawania przez Wojewodę Lubelskiego dotacji na osoby umieszczone w dps według zasad obowiązujących przed 1 stycznia 2004 r., zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego¹⁰.

⁸ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen częściowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny częściowej według proponowanej skali byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową.

⁹ Do 10 dnia miesiąca po miesiącu sprawozdawczym.

¹⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 1453, ze zm.

Informacje zawierały dane (dla Powiatu razem i poszczególnych dps) w zakresie: liczby miejsc statutowych; dochodów z odpłatności; liczby mieszkańców ogółem (w podziale na przyjętych przed i po 1 stycznia 2004 r.); liczby miejsc niewykorzystanych; liczby oczekujących na umieszczenie (w podziale na podstawie skierowań wydanych przed i po 1 stycznia 2004 r.).

Analiza dokumentacji PCPR wykazała, że dane (wg stanu na koniec miesiąca) ujęte w ww. informacjach były zgodne z danymi przedłożonymi w tym zakresie przez dps.
(dowód: akta kontroli str. 179-213, 324)

2.3. W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 30 września 2017 r. na osoby umieszczone według zasad obowiązujących przed 1 stycznia 2004 r. w trzech dps prowadzonych przez Powiat, otrzymano dotację w kwocie 16 661,1 tys. zł.

Sporządzone przez PCPR rozliczenia z wykorzystania dotacji za lata 2015-2016 zawierały następujące dane:

- roczny koszt utrzymania mieszkańców dps (iloczyn średniego miesięcznego kosztu utrzymania i liczby mieszkańców): w 2015 r. – 8 076,1 tys. zł; w 2016 r. – 7 805,7 tys. zł,
- roczne dochody z odpłatności za te osoby: w 2015 r. – 2 044,0 tys. zł; w 2016 r. – 1 941,8 tys. zł,
- kwota niezbędna do sfinansowania: w 2015 r. – 6 032,1 tys. zł; w 2016 r. – 5 863,9 tys. zł,
- plan dotacji z budżetu Wojewody: na 2015 r. – 6 183,7 tys. zł; na 2016 r. – 6 192,3 tys. zł,
- nadwyżka (niepodlegająca zwrotowi, na podstawie art. 155 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej): w 2015 r. – 151,6 tys. zł; w 2016 r. – 328,4 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 232-233)

Dyrektorzy dps w złożonych wyjaśnieniach potwierdzili otrzymywanie środków z budżetu Powiatu w wielkościach i terminach umożliwiających bieżącą realizację ustawowych zadań.

2.4. Stosownie do przepisów art. 60 ust. 2 pkt 2 u.p.s., Starosta Krasnostawski w każdym roku okresu objętego kontrolą ustalał i ogłaszał w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w dps o zasięgu powiatowym. Obwieszczenia w tej sprawie zostały opublikowane: 27 stycznia 2015 r., 27 stycznia 2016 r. oraz 24 stycznia 2017 r.

Średni koszt utrzymania mieszkańca w placówce ustalany był na podstawie wniosków dps.

(dowód: akta kontroli str. 235-282)

2.5. Na utrzymanie powiatowych dps poniesiono wydatki w kwocie: w 2015 r. – 15 268,0 tys. zł, w tym na remonty – 109 tys. zł; w 2016 r. – 15 807,1 tys. zł, w tym na remonty – 184 tys. zł; w okresie 1 stycznia - 30 września 2017 r. – 11 623,2 tys. zł, w tym na remonty – 46 tys. zł. Ww. środki finansowe pochodziły z dochodów dps (w szczególności z opłat wnoszonych przez ich mieszkańców) oraz z dotacji celowej z budżetu państwa.

Środki finansowe otrzymywano w wysokościach umożliwiających wykonywanie bieżących zadań, natomiast były one niewystarczające dla realizacji szeregu potrzebnych inwestycji i remontów. Brak środków finansowych uniemożliwił wykonanie m.in.:

- w 2015 r. – kompleksowego remontu budynku mieszkalnego; docieplenia stropodachu i ścian w budynku administracyjno-mieszkalnym (DPS w Bońcy);

- remontu podjazdów dla osób niepełnosprawnych; remontu dachu; wymiany okien; remontu łazienek, w tym wymiany okien (DPS w Krasnymstawie);
- w 2016 r. – remontu budynku mieszkalnego; dokumentacji projektowej na termomodernizację budynku mieszkalno-gospodarczego; programu prac konserwatorskich i restauratorskich, zgodnie z decyzją wojewódzkiego konserwatora zabytków (DPS w Surhowie); wymiany orygnowania na starej części budynku; remontu dwóch łazienek; remontu schodów i podjazdu dla osób niepełnosprawnych (DPS w Krasnymstawie);
  - w 2017 r. – klimatyzacji w kuchni oraz remontu pokrycia dachowego na budynku administracyjnym (DPS w Bończy); remontu budynku pałacowego; przygotowania dokumentacji projektowej na termomodernizację budynku mieszkalno-gospodarczego; opracowania programu prac konserwatorskich i restauratorskich, zgodnie z decyzją wojewódzkiego konserwatora zabytków; wymiany wszystkich szaf i szafek przyłóżkowych (DPS w Surhowie); remontu dwóch łazienek na parterze; całości zadania pn. remont schodów oraz podjazdu dla osób niepełnosprawnych w filii w Bzowcu.

Wykonano natomiast:

- w 2015 r. – remont filarów w sali balowej w budynku pałacowym oraz zagospodarowanie terenu pomiędzy budynkiem garażowo-magazynowym a budynkiem mieszkalno-gospodarczym (DPS w Surhowie); remont schodów i podjazdu dla osób niepełnosprawnych w filii w Stężycy Nadwieprzańskiej; remont generalny pralni; częściową wymianę orygnowania; malowanie pomieszczeń; remont kotła gazowego; wymianę instalacji wodno-kanalizacyjnej wraz z wymianą posadzki oraz malowanie pomieszczeń w filii w Stężycy Nadwieprzańskiej (DPS w Krasnymstawie);
- w 2016 r. – remont ogrodzenia wewnętrznego wokół pałacu; wymianę okien na pierwszym piętrze budynku pałacu (DPS w Bończy); częściowy remont pomieszczeń piwnicy; wymianę 17 okien w filii w Bzowcu oraz częściowe malowanie pomieszczeń budynków w filiach (DPS w Krasnymstawie);
- w 2017 r. – wymianę drzwi zewnętrznych w budynku pałacowym oraz remont palników pieców centralnego ogrzewania i odkamienienie wymienników (DPS w Bończy); odnowienie kapliczki na terenie placówki oraz wentylację mechaniczną w palarni w budynku rehabilitacyjno-gospodarczym (DPS w Surhowie); modernizację kotłowni; wymianę okien w filii w Bzowcu; częściowe malowanie pomieszczeń w filii w Ostrowie Krupskim; remont palarni oraz remont gabinetu medycznej pomocy doraźnej i suszarni w filii w Stężycy Nadwieprzańskiej (DPS w Krasnymstawie).

Ponadto w okresie objętym kontrolą dokonano zakupu: pralnicowirówki, maszyny do mycia podłóg, zestawu do znakowania bielizny i odzieży (DPS w Bończy) oraz mebli (DPS w Krasnymstawie).

Brak wystarczających środków finansowych nie był jedyną przyczyną niewykonania potrzebnych inwestycji w dps, gdyż przykładowo, zgodnie z wyjaśnieniami dyrektora DPS w Surhowie, *konieczną inwestycją na terenie placówki jest remont budynku pałacowego, na który jest gotowy projekt i pozwolenie na budowę, jednak, ze względu na odwołanie spadkobierców od decyzji wojewody, wszelkie poczynania w tym względzie są zawieszane do czasu rozstrzygnięcia sprawy.*

(dowód: akta kontroli str. 6-23, 80-178, 222-223)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

3. Nadzór nad działalnością dps oraz nad jakością świadczonych usług

Zgodnie z art. 112 ust. 8 u.p.s., do zadań PCPR należało sprawowanie, w imieniu Starosty Krasnostawskiego, nadzoru nad działalnością dps.

W czerwcu i lipcu 2016 r. pracownicy PCPR przeprowadzili we wszystkich dps kontrole, których zakres obejmował: zabezpieczenie potrzeb bytowych; usługi opiekuńczo-wspomagające; świadczenia zdrowotne; strukturę zatrudnienia. Kontrole wykazały, że dps funkcjonują poprawnie, szczególnie w zakresie zabezpieczenia potrzeb socjalno-bytowych mieszkańców placówek. Stwierdzono m.in., że obiekty mieszkalne były wyposażone w system przyzywowo-alarmowy i system alarmowo-przeciwpożarowy. Pokoje były wyposażone w podstawowy sprzęt, a ich stan, pod względem porządku i czystości, nie budził zastrzeżeń. Mieszkańcom dps zapewniono trzy podstawowe posiłki dziennie, w tym dietetyczne, zgodnie z zaleceniami lekarza. Godziny wydawania posiłków: śniadanie 7.00-9.00, obiad 12.30-14.30, kolacja 18.00-20.00. Ponadto, przez całą dobę zapewniono dostępność do artykułów spożywczych i napojów. Mieszkańcy domu mieli zapewnioną określoną ilość odzieży i obuwia, a ich ubiór był adekwatny do warunków pogodowych. Dps zabezpieczały mieszkańcom przybory toaletowe przeznaczone do osobistego użytku. W przypadku, gdy osoba nie była zdolna do samoobsługi w zakresie utrzymania higieny, otrzymywała odpowiednią pomoc od personelu. Zapewniono dostęp do prasy, radia, telewizji, biblioteki. Organizowane były święta i inne uroczystości okazjonalne. Mieszkańcy mieli zapewniony udział w imprezach kulturalnych i turystycznych oraz praktykach religijnych. Dps zapewniały świadczenia zdrowotne poprzez objęcie mieszkańców opieką lekarza rodzinnego, psychiatry oraz psychologa. Ponadto zatrudniono pielęgniarki, których zadaniem było dbanie o zabezpieczenie świadczeń zdrowotnych (uzgadnianie wizyt lekarskich, zabezpieczenie lekowe, koordynowanie badań lekarskich itp.). Mieszkańcy korzystali z usług specjalistów oraz badań specjalistycznych.

W okresie objętym kontrolą do PCPR nie wpłynęły skargi i wnioski dotyczące działalności dps i umieszczania w nich osób skierowanych.

W kwestii form i sposobu sprawowania nadzoru nad dps, dyrektor PCPR wyjaśnił, że *polega on na bieżącej współpracy z domami szczególnie w zakresie pozyskiwania osób do domów, analizowany jest stan wykorzystania miejsc, przeprowadzane są kontrole przez pracowników Centrum. Ponadto domy pomocy są kontrolowane przez instytucje zewnętrzne takie jak: audytor wewnętrzny Starostwa Powiatowego w Krasnymstawie, Sąd Okręgowy w Zamościu, Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Państwowa Inspekcja Pracy oraz Lubelski Urząd Wojewódzki Wydział Polityki Społecznej. Protokoły pokontrolne są przekazywane do tutaj. Centrum i podlegają analizie szczególnie pod kątem eliminacji nieprawidłowości i uchybień. Bieżąca współpraca polega na wymianie informacji (szczególnie w zakresie ruchu mieszkańców placówek), wizytacji placówek, organizowaniu narad z kadrą kierowniczą i pracownikami socjalnymi oraz udzielaniu wsparcia np. przy tworzeniu regulaminów i statutów. Ponadto pracownicy Centrum informują kadrę domów o możliwościach pozyskania pozabudżetowych środków finansowych (np. PFRON – dofinansowanie środków transportu).*

(dowód: akta kontroli str. 295-298, 324-335)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Starosta Krasnostawski ustalał średni koszt utrzymania mieszkańca w placówce na podstawie wniosków dps nieweryfikowanych przez PCPR, które, stosownie do przepisów art. 112. ust. 1 i ust. 8 u.p.s., realizuje zadania pomocy społecznej w Powiecie oraz sprawuje nadzór nad działalnością dps. Analiza przedłożonej w tym zakresie dokumentacji wykazała, że w czterech wnioskach, spośród dziewięciu przekazanych w okresie objętym kontrolą przez dps, średni koszt utrzymania mieszkańca w dps ustalono z naruszeniem art. 6 pkt 15 u.p.s. Nieprawidłowości polegały na niepamięszeniu przez DPS w Bończy oraz DPS w Krasnymstawie we wnioskach dotyczących 2015 r. całkowitych kosztów działalności operacyjnej poniesionych w 2014 r. o wydatki na remonty oraz przyjęciu w każdym roku przez DPS w Bończy prognozowanego średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem innego niż przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok. Skutkowało to w trzech przypadkach zawyżeniem średniego miesięcznego kosztu utrzymania ustalonego przez Starostę: w DPS w Bończy w 2015 r. o kwotę 70,43 zł oraz w 2016 r. o 23,71 zł; w DPS w Krasnymstawie w 2015 r. o kwotę 11,55 zł.

(dowód: akta kontroli str. 235-282)

Dyrektor PCPR wyjaśnił: *Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie w latach 2015-2017 otrzymywało dokumenty bazowe ustalające średniomiesięczny koszt utrzymania mieszkańca od dyrekcji domów pomocy społecznej z terenu naszego powiatu. Były one podpisane przez dyrektorów i głównych księgowych, a więc osoby najbardziej kompetentne w tej materii. Przedkładanych wyliczeń nie poddawaliśmy szczegółowej analizie, gdyż w momencie ich otrzymywania nie byliśmy w posiadaniu dokumentów źródłowych (rocznych sprawozdań finansowych). Wychodziliśmy z założenia, iż wyliczenie kosztów utrzymania mieszkańca stanowi kompetencję dyrektorów oraz głównych księgowych domów pomocy społecznej.*

(dowód: akta kontroli str. 283-284)

Powyższe, w ocenie NIK, wskazuje na potrzebę wzmocnienia nadzoru nad działalnością dps.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹¹, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Lublin, dnia 27 kwietnia 2018 r.

¹¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, dalej: „ustawa o NIK”.

Kontroler
Marek Raczkowski
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
podpis